

การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา
ทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*
Participatory Management Affecting Instructional Management to
Develop Student's Career Skills in Pondok Institutions Under the
Office of the Private Education Commission in the 3 Southern
Border Provinces

โสภณา สูดสมบุญ

Sopana Sudsomboon

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Sopana.sud@stou.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะ 2) การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และ 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 406 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้จังหวัดที่ตั้งเป็นเกณฑ์แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .91 และ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.11) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความผูกพันต่อ

*ได้รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2567; แก้ไขบทความ: 4 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 4 ธันวาคม 2567

Received: November 5, 2024; Revised: December 4, 2024; Accepted: December 4, 2024

องค์กร การให้ความไว้วางใจ การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การกระจายอำนาจและการตัดสินใจร่วมกัน การเป็นอิสระในงานที่ได้รับผิดชอบ และการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.08) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การเสริมสร้างทักษะอาชีพผ่านการจัดหลักสูตรระยะสั้น การเสริมสร้างทักษะอาชีพโดยการจัดฐานการเรียนรู้ และการเสริมสร้างทักษะอาชีพในรูปแบบโครงการอาชีพ

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r = 832$) กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

4. การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ได้ร้อยละ 73.30

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ; สถาบันการศึกษา ปอเนาะ; จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This research aimed to: 1) study participative management in pondok educational institutions, 2) examine teaching management for students' vocational skill development, 3) analyze the relationship between participative management and teaching management for students' vocational skill development, and 4) evaluate the impact of participative management on teaching management for students' vocational skill development. This survey research involved 406 school administrators and teachers, selected through proportional stratified random sampling based on the provinces where the institutions are located, followed by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with reliability coefficients of .91 and .92. Statistical analyses included mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and simple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. Participative management in pondok educational institutions was rated at a high level overall and across all aspects ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.11). The aspects ranked from highest to lowest were: organizational commitment, trust, communication and information

exchange, decentralization and joint decision-making, autonomy in responsibilities, and setting shared objectives and goals.

2. Teaching management for students' vocational skill development was also rated at a high level overall and across all aspects ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.08). The aspects ranked from highest to lowest were: enhancing vocational skills through short-term courses, developing vocational skills through learning stations, and fostering vocational skills through project-based learning.

3. Participative management had a strong positive correlation with teaching management for students' vocational skill development ($r = .832$).

4. Participative management significantly influenced teaching management for students' vocational skill development at the .01 level of statistical significance and could predict 73.30% of the variance in teaching management for vocational skill development.

Keywords: Participatory Management; Instructional Management to Develop Career Skills; Pondok Institutions; Southern Border Provinces

1. บทนำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความรู้และทักษะต่างๆ ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ที่ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในช่วงวัยเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยคำนึงความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อให้ผู้เรียนนำไปวางแผนชีวิตและวางแผนการประกอบอาชีพสามารถอยู่ร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) สำหรับหน่วยงานเอกชนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 43 และ 45 ได้กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนเป็นไปอย่างมีอิสระโดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานคุณภาพเช่นเดียวกับสถานศึกษาของภาครัฐ รวมถึงการให้สิทธิในการจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทและเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาได้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางและกรอบการดำเนินงานของโรงเรียน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ให้ผู้บุคลากรมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ การวางแผน การแก้ปัญหา การดำเนินงาน และการบริหารหรือเพื่อให้บุคลากรรู้สึกผูกพันต่อองค์กรและสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ความผูกพัน 3) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และ 4) การไว้วางใจกัน (Swansbuge, 1996) นอกจากนี้ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2564) ได้สรุปว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย การกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ความไว้วางใจ การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ การมีความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ ความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน และการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่าการศึกษากลับมาเกี่ยวกับบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษามีความหลากหลายมิติ ซึ่งสอดคล้องกรอบแนวคิดของนักทฤษฎีและนักวิชาการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การบริหารจัดการสถานศึกษา

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับมีทักษะและศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การส่งเสริมทักษะอาชีพช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวสู่โลกการทำงาน หรือการศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ เป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ทักษะอาชีพเป็นหนึ่งในทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยมีแนวคิดที่ว่าทักษะอาชีพจะเน้นที่ทักษะในการวิเคราะห์ตนเอง เลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง วิเคราะห์และพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของแต่ละคนที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ค่านิยมและภูมิหลังของแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ทักษะที่ได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม ภูมิหลังครอบครัว และอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดา (Anne, 1964 อ้างถึงใน สายเพ็ญ บุญทองแก้ว, 2563) ดังนั้นการพัฒนาทักษะอาชีพจึงเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนควรได้รับรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนไว้ว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการในวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การจัดโครงการงานอาชีพ การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ การเสริมทักษะอาชีพในกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อทำให้เกิดการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงานเพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปสู่การประกอบอาชีพ

การจัดการการศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสังคมสันติสุขและยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้นให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

ของคนในพื้นที่ที่เป็นจุดแข็ง เน้นการจัดการศึกษาที่มุ่งไปสู่การประกอบชีพในท้องถิ่นได้อย่างมีศักยภาพ และเพื่อการมีงานทำ โดยอาศัยความสมบูรณ์ และความได้เปรียบของทรัพยากรและความหลากหลายในพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องอพยพย้ายพื้นที่ถิ่นกำเนิด การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนในระบบ และนอกระบบ สำหรับสถาบันการศึกษาปอเนาะ ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นเป็นการจัดการเรียนการสอนตามอัธยาศัยตลอดชีวิต ที่เน้นอิสลามศึกษา ไม่จำกัดอายุของผู้เรียน ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งในการศึกษาหาความรู้ด้านศาสนา วิชาชีพ และพัฒนา คุณภาพชีวิตของชุมชน และประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังนิยมให้เยาวชนได้เข้าเรียนในสถาบันปอเนาะ แต่ปัญหาโดยรวมของสถาบันปอเนาะในการจัดการศึกษานั้นคือ การเรียนรวมที่ค่อนข้างยืดหยุ่นในกลุ่มอายุผู้เรียนและเวลาเรียน ทำให้มีปัญหาในเรื่องการวัดผลประเมินผล ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางสถาบันปอเนาะ ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางของสถาบันศึกษาปอเนาะ พุทธศักราช 2561/อิจเราะฮ์ศักราช 1439 โดยกำหนดให้มี 8 สาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สำคัญ 5 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการอ่าน เขียน ท่องจำ 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและพัฒนาปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม 4) ความสามารถในการสื่อสาร 5) ทักษะในการอยู่ร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สถาบันการศึกษาปอเนาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีสถาบันการศึกษาปอเนาะจำนวน 411 แห่ง ผู้เรียนจำนวน 36,228 คน และผู้สอนจำนวน 1,315 คน ปัจจุบันสถาบันการศึกษาปอเนาะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากอดีตเป็นอย่างมาก เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและนโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาปอเนาะบางส่วนต้องเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการเรียนการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ จากการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาปอเนาะ พบว่า บุคลากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอและไม่มีประสบการณ์และไม่มีเทคนิคการสอนเนื่องจากยังไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการมีไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาครู ขาดการสื่อสารหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง ขาดสื่อการเรียนการสอนรวมถึงที่มีอยู่ก็ไม่ทันสมัย ไม่มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนโดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ นอกจากนี้ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการเทียบโอนความรู้สายสามัญให้กับผู้เรียนที่สำเร็จวิชาศาสนาจากสถาบันการศึกษาปอเนาะเพื่อการศึกษาต่อสายสามัญในระดับที่สูงขึ้น และการจัดกิจกรรมโครงการอบรมเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับผู้เรียนเพื่อให้สามารถไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ (สุรียา หะยีเหย็บ, 2564, หน้า 219-233)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้นักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการกำหนดและวางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้นักเรียนเพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2567 จำนวน 411 แห่ง จำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 1,315 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ปีการศึกษา 2567 จำนวน 203 แห่ง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โยยามาเน่ โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 1 คน รวมเป็น 2 คนต่อสถาบันการศึกษาปอเนาะ รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 406 คน จากนั้นสุ่มแบบหลายขั้นตอนขั้นตอนที่ 1 เป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้จังหวัดที่ตั้งเป็นเกณฑ์ ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
2. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนจำนวน 62 ข้อ เป็นแบบมาตร

ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 โดยมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .91 และ .92 ตามลำดับ ซึ่งได้จากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google form) จากนั้นประสานไปยังสถานศึกษาต่างๆผ่านเครือข่ายของผู้บริหารและครู จำนวน 203 แห่งได้รับกลับมาจำนวน 186 แห่งภายในระยะเวลา 1 เดือน จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน	4.34	0.18	มาก
2. การให้ความไว้วางใจ	4.39	0.21	มาก
3. การเป็นอิสระในงานที่รับผิดชอบ	4.34	0.28	มาก
4. ความผูกพันต่อองค์กร	4.41	0.25	มาก
5. การกระจายอำนาจและการตัดสินใจร่วมกัน	4.37	0.23	มาก
6. การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	4.38	0.25	มาก
รวมเฉลี่ย	4.37	0.11	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาปอเนาะในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.11) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.25) การให้ความไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.21) การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.25) การกระจายอำนาจและการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.18) การเป็นอิสระในงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.28) และการกำหนด

วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ศึกษาระดับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ

การบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. การเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาพื้นฐาน	4.32	0.27	มาก
2. การเสริมสร้างทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม	4.38	0.21	มาก
3. การเสริมสร้างทักษะอาชีพด้วยการศึกษาค้นคว้าอิสระ	4.37	0.20	มาก
4. การเสริมสร้างทักษะอาชีพโดยการจัดฐานการเรียนรู้	4.41	0.23	มาก
5. การเสริมสร้างทักษะอาชีพผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.36	0.19	มาก
6. การเสริมสร้างทักษะอาชีพผ่านการจัดหลักสูตรระยะสั้น	4.42	0.27	มาก
7. การเสริมสร้างทักษะอาชีพในรูปแบบโครงการอาชีพ	4.39	0.20	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.08	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนของสถาบันการศึกษาปอเนาะในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.08) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การเสริมสร้างทักษะอาชีพผ่านการจัดหลักสูตรระยะสั้น ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.27) การเสริมสร้างทักษะอาชีพโดยการจัดฐานการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.23) การเสริมสร้างทักษะอาชีพในรูปแบบโครงการอาชีพ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.20) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	Y_{total}
X_1	.674*	.435**	-.003	.008	-.059	-.138	-.090	.352**

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y _{total}
X ₂	.083	.403**	.718**	.082	.010	.148	.006	453**
X ₃	.029	.135	.747**	.001	.057	.050	.074	.389**
X ₄	.080	.022	.154*	.908**	.115	-.040	.122	.367**
X ₅	-.073	-.086	.119	.458**	.745**	-.035	-.071	.366**
X ₆	-.124	.079	-.019	.012	.308**	.538**	.014	.327**
X _{total}	.068	.324**	.666**	.561**	.448**	.217**	-.063	.832**

** อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

หมายเหตุ:

1. X₁ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน, X₂ คือ การให้ความไว้วางใจ, X₃ คือ การเป็นอิสระในงานที่รับผิดชอบ, X₄ คือ ความผูกพันต่อองค์กร, X₅ คือ การกระจายอำนาจและการตัดสินใจร่วมกัน, X₆ คือ การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร, X_{total} คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวม

2. Y₁ คือ การจัดในรายวิชาพื้นฐาน, Y₂ คือ การจัดในรายวิชาเพิ่มเติม, Y₃ คือ การศึกษาค้นคว้าอิสระ, Y₄ คือ การจัดฐานการเรียนรู้, Y₅ คือ การจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, Y₆ คือ การจัดหลักสูตรระยะสั้น, Y₇ คือ การจัดโครงการอาชีพ, และ Y_{total} คือ การบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพโดยรวม

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนเชิงบวกในระดับสูง (r = .832) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 4 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R²) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้ (Adjusted R²) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error	F	p
X _{total}	.862 ^a	.743	.733	04274	76.442	.000

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อนำการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาวิเคราะห์เพื่อค้นหาว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาปอเนาะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ

นักศึกษาโดยใช้วิธี Enter พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาปอเนาะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ได้ร้อยละ 73.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาประเด็นที่ค้นพบมานำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความผูกพันต่อองค์กร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถาบันการศึกษาปอเนาะเป็นการศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นเป็นการจัดการเรียนการสอนตามอัธยาศัยตลอดชีวิต ที่เน้นอิสลามศึกษา ไม่จำกัดอายุของผู้เรียน ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งในการศึกษาหาความรู้ด้านศาสนา วิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังนิยมให้เยาวชนได้เข้าเรียนในสถาบันปอเนาะเปรียบเสมือนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่มีหลักศาสนาเป็นแนวทางซึ่งก่อให้เกิดความผูกพันและมีลักษณะของการเป็นอยู่เป็นครอบครัวเป็นชุมชนขนาดเล็กที่เน้นการร่วมด้วยช่วยกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับอมรภักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562) ที่พบว่าการศึกษาที่เน้นความผูกพันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ Elliont (1994, pp. 23-25) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดการแบบร่วมมือและกระจายอำนาจ และการรับรู้ผลลัพธ์การศึกษาที่มีคุณภาพ ที่พบว่าการเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงานเป็นการเพิ่มคุณภาพของโรงเรียน

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยการเสริมสร้างการจัดการเรียนการสอนผ่านหลักสูตรระยะสั้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาทักษะอาชีพเป็นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งนักเรียนควรได้รับรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน สอดคล้องกับ Jansen (2013) ที่ให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานของช่วงวัยรุ่นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินชีวิตที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้ตามเป้าหมาย

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ให้บุคลากรมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการตัดสินใจการวางแผน การแก้ปัญหา การดำเนินงาน และการปรึกษาหารือเพื่อทำให้บุคลากรรู้สึกผูกพันต่อองค์กรและ

สามารถทำงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยของการบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก เช่น ความผูกพันต่อองค์กรกับการเสริมสร้างการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดเป็นฐานการเรียนรู้ แต่ในขณะที่อีกกลุ่มจะมีความสัมพันธ์ทางลบ เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันกับการเสริมสร้างการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดหลักสูตรระยะสั้น เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหลักการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา ปอเนาะมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจน คือ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นเป็นการจัดการเรียนการสอนตามอรรถศาสตร์ตลอดชีวิต ที่เน้นอิสลามศึกษา ไม่จำกัดอายุของผู้เรียนแต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดไปจากอดีตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและนโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาปอเนาะบางส่วนต้องเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการเรียนการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ (สุรียา หะยีเหี้ยม, 2564, หน้า 219-233) นอกจากนี้ยังมีประเด็นทางด้านสังคมที่พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับอภิขัพฒ เพชรพรรณ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกในระดับสูงมาก

4. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาปอเนาะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนได้ร้อยละ 73.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มุ่งเน้นสังคมสันติสุขและยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้นให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ที่เป็นจุดแข็ง เน้นการจัดการศึกษาที่มุ่งไปสู่การประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้อย่างมีศักยภาพและเพื่อการมีงานทำ โดยอาศัยความสมบูรณ์ และความได้เปรียบของทรัพยากรและความหลากหลายในพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องอพยพย้ายพื้นที่ถิ่นกำเนิด ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนไว้ 2 ส่วน ได้แก่ การเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการในวิธีการที่หลากหลายเพื่อเสริมทักษะอาชีพให้กับนักเรียน อาทิ การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาอาชีพเพิ่มเติม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การจัดโครงการอาชีพ การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ การเสริมทักษะอาชีพในกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) อย่างไรก็ตามก็ได้มีนักวิจัยได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยให้พิจารณา

บริบทอื่นๆ ประกอบด้วย อาทิ Wang, Wu, Wang, Jing, Xin, Sang, & Dai (2023) ได้กล่าวว่าการพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเน้นเกินไป ดังนั้นการศึกษาสายอาชีพควรเริ่มจากระดับพื้นฐานขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ Kim and Lee (2023) ที่ได้กล่าวว่าช่วงมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญในระหว่างที่นักเรียนสำรวจอาชีพและการตัดสินใจด้านอาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตลอดชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษาปอเนาะควรนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษานำหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการให้ความไว้วางใจไปใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างจริงจัง

1.2 สถาบันการศึกษาปอเนาะควรนำผลการวิจัยไปประกอบในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทภายนอก อาทิ ด้านสังคม วัฒนธรรม นโยบายการจัดการศึกษา ในขณะที่ประเด็นภายในสถาบันควรให้ความสำคัญกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะเพื่อสร้างโอกาสในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการเสริมสร้างการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดการศึกษาค้นคว้าอิสระของสถาบันการศึกษาปอเนาะ

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในปัจจุบัน ซึ่งการที่จะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายปัจจัยหนึ่งในนั้นคือการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมุ่งเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน การให้ความไว้วางใจ การเป็นอิสระในงานที่รับผิดชอบ ความ

ผูกพันต่อองค์กร การกระจายอำนาจและการตัดสินใจร่วมกัน และ การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม การศึกษาค้นคว้าอิสระ การจัดฐานการเรียนรู้ การจัดผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดหลักสูตรระยะสั้น และ การจัดโครงการอาชีพ นอกจากนี้ยังจะต้องพิจารณาปัจจัยภายนอกอื่นประกอบด้วย อาทิ บริบทด้านสังคม วัฒนธรรมและภาษา นโยบายการจัดการศึกษา และสภาพพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาแต่ละพื้นที่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

ชัยอนันท์ แก้วเงิน. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2564). หน่วยที่ 6 การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6-10*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุรียา หะยิเหี้ยบ. (2564). *สภาพปัญหา ความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาการศึกษาสถาบันศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล*. *วารสารอัล-อิกมะฮะ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 11(22), 219-233.
- อภิขพัฒ เพชรพรณ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรภาค ปิ่นกำลัง. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Elliont, D. C. (1994). Collaborative decentralized management and perceptions of quality schooling outcome. *Dissertation Abstracts International*, 52(10), 23-25.
- Jansen, A. N. B. (2013). *Life skills that enable resilience: a profile of adolescents from a coloured community in Kimberley*. Retrieved from <http://hdl.handle.net/11660/1844>
- Kim, Y., & Lee, H. (2023). Investigating the effects of career education programs on high school students' career development competencies in Korea. *Sustainability*, 15(18), 13970.
- Wang, P., et al. (2023). *The development of career planning scale for junior high school students based on cognitive information processing theory* *Frontiers in Psychology*. Retrieved from <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1106624>